

**A doktori iskola/doktori oktatási program megnevezése: ELTE Irodalomtudományi
Doktori Iskola / Általános irodalom- és kultúratudomány doktori oktatási
program**

A doktori iskola/a doktori oktatási program kódja: IR/ELM

TANEGYSÉGLISTA

IKM - Iskolarendszerű képzési modul (megszerezhető kredit:112, teljesítendő tárgy:16 db)

P/IR/xxx-1 Társtudomány 1.

7 kredit, gyakorlati jegy, kötelező, nem ismételhető

P/IR/xxx-2 Társtudomány 2.

7 kredit, gyakorlati jegy, kötelező, nem ismételhető

P/IR/xxx-3 Társtudomány 3.

7 kredit, gyakorlati jegy, kötelező, nem ismételhető

P/IR/xxx-4 Társtudomány 4.

7 kredit, gyakorlati jegy, kötelező, nem ismételhető

P/IR/ELM-5 Az irodalomelmélet az irodalomtudomány rendszerében; filológia, általános és összehasonlító irodalomtudomány, az irodalomelmélet szövegtudományi alapjai (nyelv, struktúra, szöveg, szemiózis)

7 kredit, gyakorlati jegy, kötelező, nem ismételhető

P/IR/ELM-6 Az irodalomértés alapjai (hermeneutika és irodalomesztétika)

7 kredit, gyakorlati jegy, kötelező, nem ismételhető

P/IR/ELM-7 A szövegalkotás alapjai és a szövegfajták (műnemelmélet, poétika, retorika, topika, stilisztika)

7 kredit, gyakorlati jegy, kötelező, nem ismételhető

P/IR/ELM-8 Az irodalomtudomány kultúra- és médiaelméleti újraszituálása

7 kredit, gyakorlati jegy, kötelező, nem ismételhető

P/IR/ELM-9 Az irodalmi jelentésalkotás és értelemstabilizáció: diskurzus, szisztéma, kánon

7 kredit, gyakorlati jegy, kötelező, nem ismételhető

P/IR/ELM-10 A „történelem” diskurzusa és az irodalom történetisége

7 kredit, gyakorlati jegy, kötelező, nem ismételhető

P/IR/ELM-11 Disszertációs témakonzultáció 1.

7 kredit, gyakorlati jegy, kötelező, nem ismételhető

P/IR/ELM-12 Disszertációs témakonzultáció 2.

7 kredit, gyakorlati jegy, kötelező, nem ismételhető

P/IR/ELM-13 Disszertációs témakonzultáció 3.

7 kredit, gyakorlati jegy, kötelező, nem ismételhető

P/IR/ELM-14 Disszertációs témakonzultáció 4.

7 kredit, gyakorlati jegy, kötelező, nem ismételhető

P/IR/ELM-15 Disszertációs témakonzultáció 5.

7 kredit, gyakorlati jegy, kötelező, nem ismételhető

P/IR/ELM-16 Disszertációs témakonzultáció 6.

7 kredit, gyakorlati jegy, kötelező, nem ismételhető

TM - Tudományos modul (megszerzendő kredit legalább: 36, ebből 3 publikáció kötelezően teljesítendő)

P/IR-20 Tanulmányírás 1.

8 kredit, gyakorlati jegy, kötelező, nem ismételhető

P/IR-21 Tanulmányírás 2.

8 kredit, gyakorlati jegy, kötelező, nem ismételhető

P/IR-22 Tanulmányírás 3.

8 kredit, gyakorlati jegy, kötelező, nem ismételhető

P/IR-23/A, B, C* Tanulmányírás

8 kredit, gyakorlati jegy, választható, korlátlanul ismételhető

P/IR-24/A, B, C* Egyéb publikáció

4 kredit, választható, korlátlanul ismételhető

P/IR-25/A, B, C* Konferencia-előadás

4 kredit, választható, háromszor ismételhető

P/IR-26/A, B, C* Szerkesztés

4 kredit, választható, háromszor ismételhető

P/IR-27/A, B, C* Tudományszervezés / oktatásszervezés

4 kredit, választható, háromszor ismételhető

P/IR-28/A, B, C* Külföldi kutatómunka

4 kredit, választható, háromszor ismételhető

P/IR-29 Egyéb tudományos tevékenység

4 kredit, választható, nem ismételhető

*Az A, B, C a félévenkénti meghirdetést lehetővé tévő technikai megkülönböztetés, hogy azonos félévben több tanegységet is föl lehessen venni egy-egy tevékenységfajtaból.

OM - Oktatási modul (megszerezhető kredit: 32, teljesítendő tárgy: 0db)**P/IR-50/A, B, C, D Heti 2 órás szeminárium vagy előadás tartása**

8 kredit, választható, négyszer ismételhető

Kurzusleírás (szakirodalom-ajánlás) kurzusonként**Programleírás**

Az *Általános irodalom- és kultúratudományi* program olyan képzést biztosít, amelynek segítségével a hallgatók eligazodhatnak az irodalomtudomány történetét alkotó és a jelenkori irodalom- és kultúratudományt meghatározó különböző elméletek között. Az irodalom- és kultúraelméleti gondolkodásban történő eligazodás mellett a képzés fő célja, hogy a hallgatók a megszerzett ismereteket biztonsággal, tudatosan, és mindenekelőtt reflektáltan alkalmazzák filológiai és szövegértelmező munkájuk vagy egyéb kulturális gyakorlataik során. Az oktatás az irodalomtudomány s hozzá kapcsolódóan a kultúratudomány történetét nem pusztán az elméleti iskolák kronologikus egymásra következősége alapján alapuló rendszerezés keretei között kívánja áttekinteni. Inkább arra törekszik, hogy a hallgatókat az irodalomtudomány jelenkori helyzetéből adódó, ezt meghatározó problémákkal szembesítse, és a tudománytörténeti tájékozódás hangsúlyait a jelenkori tudomány számára eleven elméleti kérdések mentén jelölje ki.

Az egyik legelevenebb, a képzés szisztémájára is visszaható kérdés éppen irodalomtudomány és kultúratudomány viszonyának elgondolhatósága, egész pontosan az irodalomnak és tudományának az a modern

irodalomtudomány kezdeteitől fogva bizonyosan meghatározó jellemzője, hogy a humán tudományok társterületeitől nyer – s persze ezeknek is ad – impulzusokat, melynek során saját identitása nemcsak alakul, de egyben rendre „válságba” is kerül, ami újabb és újabb öndefinícióra készteti. Az említett kölcsönhatás ugyanakkor azt is jelenti, hogy nemcsak a társtudományi területek hatottak vissza az irodalomtudomány önértelmezésére, de az irodalomtudomány is épp annyira alakította e társtudományok egymáshoz való viszonyát, határait és konstellációit. Vagyis hozzájárult többek között annak a kultúratudománynak a kialakulásához is, amely utóbb az irodalomtudomány újraértelmezését kényszeríti ki. A program mindeközben nem kötelezi el magát egyetlen irodalomelméleti irányzat mellett sem, hanem arra törekszik, hogy lefedje az elméleti kérdezésmód lehető legszélesebb spektrumát, különös tekintettel az irodalomtudomány újabb antropológiai, kultúra- és médiaelméleti orientációjú önmeghatározásaira.

A doktori program képzési struktúrája tükrözi a fentebb megfogalmazott célkitűzéseket. Az általános tárgyak azt a célt szolgálják, hogy az elsőéves hallgató áttekintést nyerjen az irodalomelmélet diszciplináris helyzetéről: a filozófiához, az esztétikához, a szociológiához, a pszichológiához fűződő viszonyáról. A szaktárgyak három irányból közelítenek az irodalomelmülethez. Egyfelől az irodalomtudomány rendszerében elfoglalt helyére összpontosítanak (filológia, általános és összehasonlító irodalomtudomány, irodalomkritika, szövegtudomány), másfelől a különböző irodalomelméleti irányzatok alapvető kérdéseit mutatják be. Ez utóbbiak közül a legfontosabbak: az irodalom sajátos történetiségére és a befogadás struktúrájára koncentráló, az újabb nem hermeneutikai törekvésekkel szembeállítva tárgyalt hermeneutikai elgondolások; az irodalom intézményes vonatkozásaira, a megismerés rendszereiben betöltött szerepére és hatalomgyakorlási aspektusaira összpontosító diskurzuselmélet; az irodalmat a társadalmi rendszerek működési elve szerint leíró rendszerelmélet; az irodalmat kulturális gyakorlatként, médiumok (archiváló és esztétikai) konkurenciájában megragadó média- és kultúratudomány; az elsősorban az interpretációval szembeállított olvasás fogalmára koncentráló posztstrukturalizmus. Harmadrészt az irodalomtudomány és a kultúratudományok kölcsönhatásaira, ezek aktuális formáira s történeti előzményeire összpontosítanak, nem függetlenül természetesen az egyes irányzatok alapvető kérdéseitől, melyek az irodalom- és kultúratudomány – feszültségektől vagy ellentmondásoktól nem mentes – szimbiózisának jelenkori konstellációihoz vezetnek.

Mindez éppúgy megközelíthető az általános hermeneutika és a hermeneutika „szakági” formái (köztük legfőképp az irodalmi hermeneutikával), vagy az esztétika és a hermeneutika közötti konfliktusokként, ezek történeteként, ahogy a nyelvészetből az irodalomtudományba és az etnológiába egyidőben átszivárgó, sőt a modern kultúra jelenségeinek értelmezését is hamarjában megújító szemiológiának az interdiszciplináris, pontosabban a humán tudományok relációját alaposan átalakító erejeként. Vagy például a diskurzuselmélet intézmény- és hatalomtechnikai szempontjainak az egyes diszciplinák határait mintegy fellazító értelmező munkájaként, amely éppúgy ezen határok önkényes, történeti feltételezettségét tudatosította, miként a dekonstrukció, amely ugyancsak jelentékenyen hozzájárult a humán tudományok közötti viszonyok átrendeződéséhez, ahhoz, hogy mára kialakult a „teóriá(k)nak” egy sajátos, meghatározatlan közege, ennek mutációja, annak következtében, hogy a dekonstrukció destabilizálta a tudománynak, a filozófiának az axiomatikáit, az alapjait, az organizációs sémáit. Mindebben sokrétű és összetett szerepet töltött és tölt be az irodalomtudomány, amely tehát korántsem olvad fel sem a folyamatosan átalakuló humán társtudományok bármelyikében, sem pedig e diszciplinák határmezsgyéin ingázó teóriákban, miközben sohasem független ezek alakulásától.

A program keretén belül a disszertációs témakonzultációk alkalmával van lehetőség az egyes témavázlatok differenciált kidolgozására, valamint a készülő értekezés fejezeteinek alapos megvitatására. A programhoz kapcsolódva olyan, graduális hallgatókat is integráló kutatócsoport működik (aitk.hu), amelynek kutatásai igazodnak a program célkitűzéseire, ám a tudománytörténeti kutatások mellett költészettörténeti, kultúra- és médiatudományi, illetve filológia(elmélet)i vizsgálatokat is folytat.

P/IR/ELM-5 Az irodalomelmélet az irodalomtudomány rendszerében; filológia, általános és összehasonlító irodalomtudomány, az irodalomelmélet szövegtudományi alapjai (nyelv, struktúra, szöveg, szemiózis)

7 kredit, gyakorlati jegy, kötelező, nem ismételtető

A kurzus az irodalomról alkotott elméleti modellek önértelmezését, az irodalomtudomány módszertanaihoz való viszonyát vizsgálja. Áttekinti, hogy miként viszonyulnak a modern elméleti modellek a szakma hermeneutikai (szövegértelmező), filológiai, leíró stb. önmeghatározásaihoz, illetve miképp lép színre és milyen megvilágításokba helyezhető az önállósult „elmélet” diskurzusa. Az általánosabb tudományelméleti reflexiók mellett tárgyalja az irodalomtudományi paradigmákat meghatározó nyelvelméleti előfeltevéseket, illetve az ezekben implikált teoretikus alapfogalmak interdiszciplináris hátterét.

Szakirodalom:

- Wilhelm von Humboldt: *Válogatott írásai*, Magyar Helikon, Budapest, 1985.
Ferdinand de Saussure: *Bevezetés az általános nyelvészetbe*, Corvina, Budapest, 1997.
Jakobson: *Hang – jel – vers*, Budapest, Gondolat, 1972.
Jakobson: *A költészet grammatikája*, Budapest, Gondolat, 1982.
Greimas - Courtés, *Semiotics and Language: An Analytical Dictionary*. Bloomington: Indiana University Press, 1982.
Umberto Eco: *Lector in fabula*, Bompiani, Milano, 1979.
Umberto Eco: *Nyitott mű*, Budapest, Európa, 1998.
Roland Barthes: *A szöveg öröme*, Osiris, Budapest, 1996.
Roland Barthes: *L'aventure sémiologique*, Seuil, Paris, 1985.
Gérard Genette: *Figures II*, Seuil, Paris, 1969.
Michael Riffaterre: *Essais de stylistique structurale*, Flammarion, Paris, 1971.
Michael Riffaterre: *Semiotics of Poetry*, Indiana University Press, Bloomington, 1978.
Michael Riffaterre: *La Production du texte*, Seuil, Paris, 1979.
Jurij M. Lotman: *Szöveg – modell – típus*, Budapest, 1973.
Jonathan Culler: *Literary Theory: A Very Short Introduction* New York: Oxford University Press, 1997.
Jacques Derrida: *De la grammatologie*, Minuit, Paris, 1967.
Jonathan Culler, *Structuralist Poetics: Structuralism, Linguistics, and the Study of Literature* London: Routledge and Kegan Paul; Ithaca: Cornell University Press, 1975. Revised edition: Routledge Classics, 2002
François Dosse: *Histoire du structuralisme I-II*, La Découverte, Paris, 1992.
Gayatri Chakravorty Spivak: *Death of a Discipline*, New York, Columbia U. P., 2003.
Jonathan Culler: *Comparative Literature, at Last = Uő, Literary in Theory*, Stanford U. P., 2006. 254-267.
Bernard Cerquiglioni: *Éloge de la variante*, Seuil, Paris, 1989.
Louis HAY, *La littérature des écrivains. Questions de critique génétique*, José Corti, Paris, 2002
J. P. Schwindt (Hg.): *Was ist eine philologische Frage?*, Frankfurt/M. 2009.
Kelemen Pál - Kulcsár-Szabó Zoltán - Simon Attila - Tverdota György (szerk.), *Filológia – interpretáció – médiatörténet*, Bp.2009.

P/IR/ELM-6 Az irodalomértés alapjai (hermeneutika és irodalomesztétika)

7 kredit, gyakorlati jegy, kötelező, nem ismételtető

A kurzus fő célja az olyan tényezők elméleti igényű vizsgálata, amelyek mentén az irodalomtudomány az irodalmi szövegek megértésének sajátos feltételrendszerét írja le. Áttekinti a szövegek megértésének és értelmezésének „művészeteként” felfogott hermeneutika hagyományait és 20. századi paradigmáit, kitekintve az „egyetemes”, filozófiai és más „ágazati” hermeneutikák megértésfelfogására is. Emellett tárgyalja az irodalomtudomány számára meghatározó nem-hermeneutikai filozófiai, esztétikai és antropológiai elgondolásokat, illetve irodalomértelmezés és filozófiai gondolkodás viszonyának fontosabb kérdéseit.

Szakirodalom:

- Friedrich D. E. Schleiermacher: *Hermeneutik*, (Hg.: Heinz Kimmerle), Heidelberg, 1974.
Wilhelm Dilthey: *A történelmi világ felépítése a szellemtudományokban*, Gondolat, Budapest, 1974. 469-494.
Martin Heidegger: *Lét és idő*, Gondolat, Budapest, 1989. 264-313., 600-642.
Martin Heidegger: *A műalkotás eredete*, Európa, Budapest, 1988.
Martin Heidegger: „...költőien lakozik az ember...”, T-Twins-Pompeji, Budapest-Szeged, 1994.
Hans-Georg Gadamer: *Igazság és módszer*, Gondolat, Budapest, 1984.
Hans-Georg Gadamer: *Szöveg és interpretáció = Szöveg és interpretáció*, Szerk. Bacsó Béla, Cserépfalvi, Budapest, 1991, 17-44.
Paul Ricoeur: *Az élő metafora*, Osiris, Budapest, 2006.
Paul Ricoeur: *Válogatott irodalomelméleti tanulmányok*, Osiris, Budapest, 1999.
Peter Szondi: *Bevezetés az irodalmi hermeneutikába*, Osiris, Budapest, 1996.
Hans-Robert Jauss: *Recepcióelmélet – esztétikai tapasztalat – irodalmi hermeneutika*, Osiris, Budapest, 1997.
Kulcsár Szabó Ernő: *Irodalom és hermeneutika*, Akadémiai, Budapest, 2000, 15-78.
K. Ludwig Pfeiffer: *A mediális és az imaginárius*, Magyar Műhely-Ráció, Budapest, 2005. 11-168.
Wolfgang Iser: *Az értelmezés világa*, Gondolat, Budapest, 2004.
Günter Figal: *Tárgviság*, Kijarat, Budapest, 2009. 57-127. 198-259
Kulcsár-Szabó Zoltán: *Hermeneutikai szakadékok*, Csokonai, Debrecen, 2005.

P/IR/ELM-7 A szövegalkotás alapjai és a szövegfajták (műnemelmélet, poétika, retorika, topika, stilisztika)

7 kredit, gyakorlati jegy, kötelező, nem ismételtető

E kurzus keretei között az irodalomtudomány módszertanát meghatározó szövegfogalmak elemző bemutatására kerül sor. A kurzus áttekintést nyújt azokról a módszertanilag elkülönült területekről (és ezek nyelvelméleti alapjairól), amelyeket az irodalomtudomány az irodalmi szöveg létrejöttéről és létmódjáról, akár az „irodalmisságról” alkotott modellek tudományos megragadásának és leírásának lehetséges formáiként dolgozott ki. A kurzus során egyaránt szóba kerülnek a poétikai, retorikai, stilisztikai rendszerek és elméleti modellek jelentősebb történelmi előzményei és aktuális problémái.

Szakirodalom:

- Arisztotelész: *Poétika*. In.: Uő: *Poétika és más költészettani írások*. Ford. Ritoók Zsigmond. A kötetet szerkesztette és a jegyzeteket összeállította Bolonyai Gábor, Budapest, 1997.
Arisztotelész: *Rétorika*. Ford. és a jegyzeteket és az utószót írta: Adamik Tamás, Gondolat, Budapest, 1982. 5-83.
Platón: *Phaidrosz*. Kövendi Dénes fordítását átdolgozta, a jegyzeteket és a komentárt írta: Simon Attila, Atlantisz, Budapest, 2005.
Jacques Derrida: *Platón patikája*. In.: Uő.: *A disszemináció*, ford. Boros János, Orbán Jolán, Csordás Gábor, Pécs, 1995. 61-168.
Jacques Derrida: *A fehér mitológia*. In.: *Az irodalom elméletei V*. Szerk. Thomka Beáta, ford. Boros Gábor, Csordás Gábor, Orbán Jolán, Pécs, 1997. 5-102.
Marcus Fabius Quintilianus: *Szónoklattan*, Kalligram, Pozsony, 2008.
Manfred Fuhrmann: *Rhetorik und öffentliche Rede*, Konstanz, 1983.
Pierre Fontanier: *Les figures du discours*, (Gérard Genette bevezetőjével) Flammarion, Paris, 1977.
Gérard Genette: *Introduction à l'architexte*, Seuil, Paris, 1979.
Emil Staiger: *Grundbegriffe der Poetik*, Zürich, 1960.

Mihail Bahtyin: *A beszéd és a valóság*, Gondolat, Budapest, 1986, 357-418.
Jacques Derrida: *La loi du genre* = Uő, *Parages*, Galilée, Paris, 1986. 251-287.
Roland Barthes: *L'ancienne rhétorique* = Uő, *L'aventure sémiologique*, Seuil, Paris, 1985, 85-164.
Friedrich Nietzsche: *Retorika* = *Az irodalom elméletei IV.*, Jelenkor, Pécs, 1997, 5-49.
Paul de Man: *Az olvasás allegóriái*, Magvető, Budapest, 2006, 124-156.

P/IR/ELM-8 Az irodalomtudomány kultúra- és médiaelméleti újraszituálása

7 kredit, gyakorlati jegy, kötelező, nem ismételtető

A kurzus fő célja annak vizsgálata, hogy mit is jelent az irodalomtudomány önmeghatározása számára az esztétikai tapasztalat alapvetően mediális közvetítettsége és kulturális technikákra való ráutaltsága. Annak tudatosítása, hogy épp a medialitás, illetve annak kultúraalkotásban játszott szerepe bizonyul olyan metszéspontnak, ahol találkoznak az irodalom és más világtérmezési formák diskurzusai a technikai médiumokkal, az intézményi feltételekkel és a szociális-gazdasági áramlás impulzusával. A kurzus áttekintést nyújt a történetileg változó kulturális technikákról, melyek nemcsak a hang, szöveg és írás kapcsolatát, a jelentésképzés nyelvi eljárásait vagy az irodalmi olvasás formáit, hanem egyáltalán: az észlelés antropológiai körülményeit, mechanizmusait is meghatározzák.

Szakirodalom:

Eric A. Havelock: *The Muse Learns to Write. Reflections on Orality and Literacy from Antiquity to the Present*, New Haven, London, 1986.
Walter J. Ong: *Szóbeliség és írásbeliség. A szó technológizálása*, Gondolat, Budapest, 2010.
Jesper Svenbro: *Phrasikleia. Anthropologie de la lecture en Grèce ancienne*, La Découverte, Paris, 1988.
Marshall McLuhan: *Understanding Media*, New York, 1964.
Friedrich A. Kittler: *Aufschreibesysteme 1800/1900*, W. Fink, Berlin, 1985.
K Ludwig Pfeiffer: *A mediális és az imaginárius*, Magyar Műhely-Ráció, Budapest, 2005.
Samuel Weber: *Mass Mediauras*, Stanford U. P., Stanford, California, 1996.
Samuel Weber: *Institution and Interpretation*, Stanford U. P., Stanford, California, 2001.
Immanuel Kant: *Antropológiai írások*, Osiris, Budapest, 2005.
Martin Heidegger: *Die Frage nach der Technik* = Uő, *Gesamtausgabe* 7. kötet
Hans-Ulrich Gumbrecht: *The Powers of Philology*, University of Illinois Press, 2003.
Hans Ulrich Gumbrecht: *The Production of Presence: What Meaning Cannot Convey*, Stanford University Press, 2004
H. U. Gumbrecht, *A jelenlét előállítása*, Bp. 2010.
Giles B. Gunn H., Stephen Greenblatt: *Redrawing the Boundaries: The Transformation of English and American Literary Studies*, Modern Language Association of America, 1992.
Cliford Geertz: *Az értelmezés hatalma*, Századvég, Budapest, 1994.
Jacques Derrida, Wolfgang Ernst: *Az archívum kínzó vágya - Archívumok morajlása*, Kijárat, Budapest, 2008.
Walter Benjamin: *A műalkotás a technikai sokszorosíthatóság korában* = Uő, *Kommentár és prófécia*, Gondolat, Budapest, 1969, 301-334.
Kulcsár Szabó Ernő-Szirák Péter (szerk.): *Történelem – kultúra – medialitás*, Balassi, Budapest, 2003.
Bónus Tibor – Kelemen Pál – Molnár Gábor Tamás (szerk.): *Intézményesség és kulturális közvetítés*, Ráció, Budapest, 2005.
Pál Kelemen – Ernő Kulcsár Szabó – Ábel Tamás (Hg.): *Kulturtechnik Philologie*. Heidelberg 2011.

P/IR/ELM-9 Az irodalmi jelentésalkotás és értelemstabilizáció: diskurzus, szisztéma, kánon

7 kredit, gyakorlati jegy, kötelező, nem ismételtető

A kurzus tárgyát az irodalmi folyamat olyan, gyakran külsőként alulértékelt, máskor pusztán politikai értelemben vett hatalmi tényezőként kizárólagos érvénnyel felruházott intézményei alkotják, amelyek az irodalmi jelentésalkotást, egyáltalán az irodalom intézményes fogalmát meghatározzák. A legfontosabb elméleti

modellek – így a foucault-i diskurzusanalízis fogalmai (diskurzus, episztémé, hatalom, tudás), a kánonok és a kanonizáció elméletei, az irodalom rendszerelméleti, kultúratudományi és médiumarcheológiai leírásai – mellett kitér a kérdés történeti vonatkozásaira és igyekszik támpontokat nyújtani az értelemstabilizáció formáinak történeti vizsgálatához is.

Szakirodalom:

- Rohonyi Zoltán (szerk.): *Irodalmi kánon és kanonizáció*. Budapest 2001
- Niklas Luhmann: *A műalkotás és a művészetönreprodukciója = Testes könyv I.*, Szerk. Kiss Attila Attila, Kovács Sándor, Odorics Ferenc, Ictus, Szeged, 113-158.
- Niklas Luhmann: 1997: *Die Kunst der Gesellschaft*, Frankfurt: Suhrkamp
- Niklas Luhmann: *Die Realität der Massenmedien* (= Nordrhein-Westfälischen Akademie der Wissenschaften, Vorträge G 333), Opladen, 1995
- Michel Foucault: *A diskurzus rendje* = Uő: *A fantasztikus könyvtár*. Pallas Stúdió – Attraktor, Budapest, 1998.
- Michel Foucault: *A tudás archeológiája*, Atlantisz, Budapest, 2001.
- Michel Foucault: *A szavak és dolgok*, Osiris, Budapest, 2000.
- Bónus Tibor – Kelemen Pál – Molnár Gábor Tamás (szerk.): *Intézményesség és kulturális közvetítés*, Ráció, Budapest, 2005.
- Jan Assman: *A kulturális emlékezet*, Atlantisz, Budapest, 2004.
- Jacques Derrida: *Papier Machine*, Galilée, Paris, 2001.
- Jacques Derrida: *Acts of Literature*, Routledge, 1988.
- Hans-Ulrich Gumbrecht: *The Powers of Philology*, University of Illinois Press, 2003

P/IR/ELM-10 A „történelem” diskurzusa és az irodalom történetisége

7 kredit, gyakorlati jegy, kötelező, nem ismételtető

A kurzus anyagát és követelményeit kettős célkitűzés határozza meg. A kurzus során sor kerül egyrészt az irodalomtörténet elméleti modelljeinek, módszertani dilemmáinak, fontosabb tudománytörténeti összefüggéseinek és aktuális kihívásainak áttekintésére. Másrészt kiemelt hangsúlyt kapnak a történelemelmélet olyan kérdései, amelyek tárgyalása során az irodalomtudomány és a történetírás kölcsönösen igénybe veszik egymás elméleti eredményeit, így a történelem „narrativitásának”, történelem és fikció, valamint irodalmi és történetírói műfajok kultúrtörténeti viszonyának problémáira.

Szakirodalom:

- Martin Heidegger, *A világkép kora* = Uő, *Rejtektak*, Bp., Osiris, 2006, 70-103.
- Derrida: *Envoi* = Uő: *Psyché. Invention de l'autre*, Galilée, Paris, 1989.
- Paul de Man: *Irodalomtörténet és irodalmi modernség* = Uő, *Olvasás és történelem*, Osiris, 2002, 73-97.
- Time and the Literary*, Szerk.: Karen Newman, Jay Clayton, Marianne Hirsch, Routledge, New York, 2002, 121-180.
- Hans-Robert Jauss: *Az irodalomtörténet mint az irodalomtudomány provokációja = Recepcióelmélet – esztétikai tapasztalat – irodalmi hermeneutika*, Osiris, Budapest, 1997. 36-84.
- Reinhart Koselleck: *Elmúlt jövő*, Atlantisz, Budapest, 2003.
- Odo Marquard: *Az egyetemes történelem és más mesék*, Atlantisz, Budapest, 2001. 229-274., 343-393.
- Hayden White: *Metahistory*, Baltimore and London, John Hopkins U.P., 1973.
- Michel Foucault: *A szavak és dolgok*, Osiris, Budapest, 2000.
- Michel Foucault: *Nietzsche, la généalogie, l'histoire* = Uő, *Dits et écrits I*, Gallimard, Paris, 2001, 1004-1024.
- Stephen Greenblatt: *Géniusz földi pályán. Shakespeare módszere*, HVG Kiadó, 2009.
- Nietzsche: *A történelem hasznáról és káráról* = Uő, *Korszerűtlen elméletek*, Atlantisz, Budapest, 2005, 93-177.
- Kulcsár Szabó Ernő: *Szöveg – medialitás – filológia*, Akadémiai, Budapest, 2004.
- Dominick LaCapra, *Writing History, Writing Trauma*, Baltimore 2009
- Dominick LaCapra: *History and Its Limits: Human, Animal, Violence*, Cornell UP, 2009.

P/IR/ELM-11–16 Disszertációs témakonzultáció 1–6.

7 kredit, gyakorlati jegy, kötelező, nem ismételtető

A témavezetővel a disszertáció tárgyában folytatott rendszeres konzultáció, tematikáját és követelményeit a témavezető határozza meg a disszertáció készítéséhez szükséges egyéni kutatómunka igényei és előrehaladása alapján.

Értékelési, ellenőrzési szabályok: Az iskolarendszerű képzési modulban teljesített kurzusok értékelése ötfokozatú (1–5) osztályzatokkal, a tudományos modulban kétfokozatú (teljesítette/ nem teljesítette) szöveges értékeléssel, az oktatói munka kétfokozatú szöveges értékeléssel történik. A tudományos modulban teljesített tanegységekhez tartozó teljesítéseket a doktorandusz témavezetője részletesen ellenőrzi.